

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛАНДШАФТНОГО СЕРЕДОВИЩА МІСТА

Міське середовище – складна функціонально-просторова система нерозривно пов'язаних частин міста, система рівноправної взаємодії як будівель і споруд, простору вулиць, площ так і об'єктів благоустрою, природних компонентів, що підкоряються певним екологічним і соціальним закономірностям. Красу міського краєвиду, привабливість образу міста складають озеленені території мікрорайонів і кварталів, міські парки і сквери, смуги вуличної зелені, а також приміські ліси. Достатньо озеленене місто завжди мальовниче і комфортне незалежно від краси чи потворності міської забудови. Натомість, місто, позбавлене зелені, виглядає монотонно і механістично. Міста і поселення повинні тонути в зелені. Групи дерев і чагарників, їхніх форм і барв у поєднанні з формами будівель можуть творити гарну композицію з прекрасними динамічними пластичними ефектами. Головним принципом формування міських озелених територій є їхня неперервність. Створення композицій з рослинних форм з орієнтацією на формування природно-знакового каркасу є одним з основних методів в здійсненні візуально-просторової гармонізації міського ландшафту.

Якщо візуально розглядати місто цілісно, то можна стверджувати, що на його зовнішній вигляд, на його панораму і силует передусім впливає форма поверхні території, на якій воно здійснюється. Ця обставина має значення не тільки під час споглядання міста ззовні, але й також впливає на вигляд окремих складових міста із середини. Абсолютно очевидно, що залежно від того, яку форму має основа, де розташована територія міста, залежить розпланування артерій міських комунікацій, характер і тип забудови, розташування окремих будинків тощо. На жаль, часто трапляється, що в урбаністичних проектах неодноразово проявляються тенденції до деформування характерних рис рельєфу, наприклад, нівелювання його пагорбів або засипання долин чи ярів.

Таким чином, необхідно враховувати естетичні достоїнства рельєфу при проектуванні або реновації міста і його фрагментів, турботливо зберігати кожну природну різноманітність поверхні рельєфу, використовуючи для цього такі засоби компонування рельєфу як сходи, тераси, садові стінки, зелень тощо.

Одним із чинників, дуже важливих для міського ландшафту, є вода. Його характерним елементом є ріка, канал, затока або морське узбережжя. Зазвичай, ріки присутні у виднокраї багатьох міст. Ріка в урбаністичному плані повинна розглядатись як водна міська вулиця з цільним компактним

композиційним розташуванням, об'єднуючим у собі елементи води і суші. Інакше кажучи, обидва береги ріки повинні творити композиційну цілість, повинні бути взаємно гармонізованими у вигляді, без різких відмінностей і випадковостей у формуванні та забудові узбережжя. Ріка є тією складовою ландшафту, яка вносить найбільше спокою і поваги. Ті самі риси повинні знайти відображення в оформленні її міських берегів.

Набережні-бульвари створюють сприятливі умови для пішоходів, і їх зелені коридори, будучи сусідами з водою, стимулюють провітрювання міської забудови. Вигляд міста, що розміщене на берегах річок багато в чому залежить від привабливості набережних. Забудова набережних повинна бути звернена фасадом до ріки. З протилежного берега ріки забудову набережної можна оглянути на загальноміському фоні, а також з панорами цілого міста. Основою панорами, горизонтальною лінією, яка підкреслює всю цю систему під час такого огляду, є набережний бульвар зі своєю безпосередньою забудовою. На берегах малих річок доцільно використовувати просторову забудову, створюючи зелені відступи, розриви, організовуючи різноманітні поперечні перспективи, збагачуючи архітектурні композиції набережних.

Протягом останніх років спостерігається руйнування берегів та прилеглих до них територій, що призводить до погіршення екологічних умов. Екологічна ситуація, яка склалася, пов'язана з недосконалістю проведених водоохоронних заходів. Зменшення площі зелених насаджень також веде до екологічної катастрофи. Місто росте за рахунок ущільнення міської забудови. При цьому під будівництво часто відводять ділянки скверів, парків, зелених алей і заплавних територій. Таким чином, площа рекреаційних територій міста зменшується. Вирішення екологічної проблеми міських територій являє собою комплекс заходів, який стосується різних галузей, серед яких на перший план виходять екологія, інженерія та містобудування.

Завдання, поставлені перед містобудівниками, полягають в розробці планувальних рішень, що регулюють як взаємне розташування сельбищних, промислово-комунальних, рекреаційних та інших зон, так і використання спеціальних прийомів планування, забудови та озеленення, які зможуть забезпечити найкращі умови існування в сучасному місті. Ефективним шляхом оздоровлення міста є використання естетичної складової рекреаційних ландшафтів – лікувальних і відновних властивостей природи. Проектування та реновація ландшафтно-рекреаційних міських територій повинне виконуватись на основі принципів естетизації, цілісності, гуманізації просторового середовища, паритетності штучних і природних компонентів, біопозитивності та гармонійного розвитку ландшафтів. Грамотне розміщення системи озеленення здатне виконувати утилітарну, естетичну та санітарно-гігієнічну функції, а також урізноманітнити міське середовище, зробивши його індивідуальним, привабливим та композиційно виразним.